

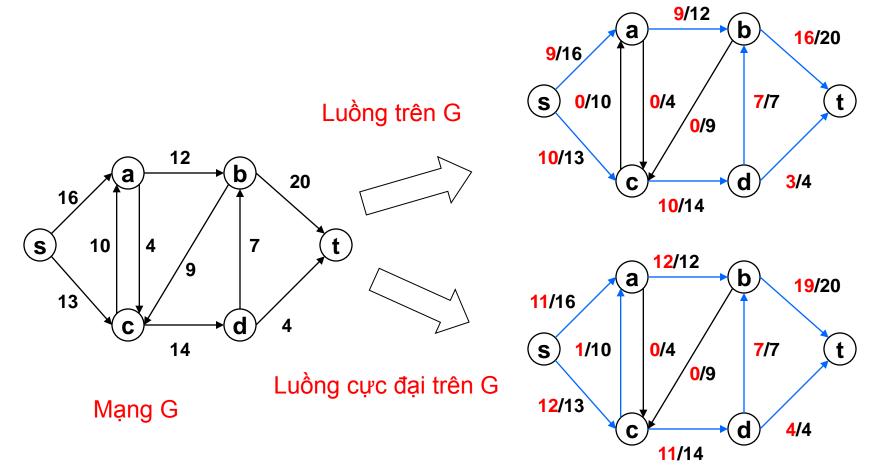
BÀI TOÁN TÌM LUÒNG CỰC ĐẠI TRÊN MẠNG (NETWORK FLOWS)

Nội dung

- BÀI TOÁN VẬN CHUYỂN DẦU
- 2 MỘT SỐ KHÁI NIỆM
- THUẬT TOÁN FORD FULKERSON

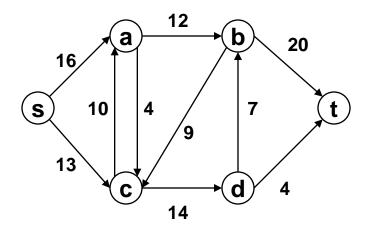
Bài toán vận chuyển dầu

Xét mạng lưới vận chuyển dầu, trong đó s là địa điểm nguồn (là nơi cung cấp dầu), t là địa điểm thu (là nơi nhận dầu để tiêu thụ) và các địa điểm trung gian, mỗi đường ống được gán một số dương cho biết *sức chứa* (lưu lượng dầu tối đa đi qua). Biết rằng tổng lượng dầu đi vào một địa điểm trung gian bằng tổng lượng dầu đi ra từ địa điểm trung gian này, hãy tìm một cách vận chuyển nhiều dầu nhất đến địa điểm t.

Mang (network)

- ❖ Đồ thị có hướng G=(V,E) không có khuyên (cung nối từ đỉnh đến chính nó) với V là tập đỉnh, E là tập cạnh.
- ❖ Hai đỉnh phân biệt s, t, trong đó s là đỉnh phát (source) và t là đỉnh thu (sink).
- * Mỗi cung (u,v) có một sức chứa (capacity) $c[u,v] \ge 0$.
- ❖ Nếu cung (u,v) không tồn tại thì gán c[u,v]=0.

Hãy cho biết sức chứa của các cung

$$(s,a), (a,s), (s,c), (c,b), (s,b), (b,s)$$

Luồng dương Φ trên mạng G là một phép gán cho mỗi cung e=(u,v) một số thực không âm Φ (e) = Φ [u,v] gọi là luồng dương trên cung e, thoả mãn 2 tính chất:

- ❖ Tính chất 1: (Capacity constraint): Luồng trên mỗi cung không được vượt quá sức chứa của cung đó: $0 \le \Phi[u,v] \le c[u,v]$ (Với $\forall u, v \in V$).
- ❖ Tính chất 2 (Flow conservation): Với mỗi đỉnh v không phải đỉnh phát và cũng không phải đỉnh thu, tổng luồng trên các cung đi vào v bằng tổng luồng trên các cung đi ra khỏi v:

 $\sum_{u \in V} \Phi[u,v] = \sum_{w \in V} \Phi[v,w] \; (V \acute{o}i \; \forall v \in V \setminus \{s,t\})$

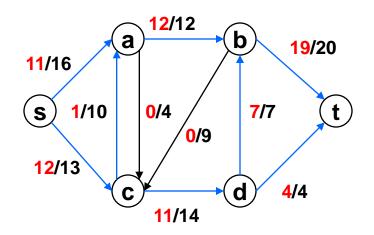
Giá trị luồng dương = tổng luồng trên các cung đi ra khỏi đỉnh phát trừ đi tổng luồng trên các cung đi vào đỉnh phát

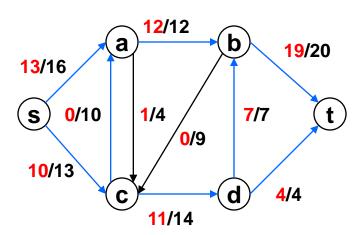
$$|\Phi| = \sum_{u \in V} \Phi[s,u] - \sum_{v \in V} \Phi[v,s]$$

Trường hợp không có cung đi vào đỉnh phát, giá trị luồng dương = tổng luồng trên các cung đi ra khỏi đỉnh phát.

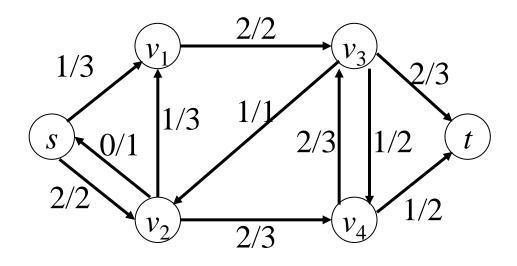
$$|\Phi| = \sum_{u \in V} \Phi[s,u]$$

Luồng dương có giá trị luồng lớn nhất gọi là luồng cực đại.

Một số khái niệm (ví dụ)

$$|\Phi| = (\Phi(s, v_1) + \Phi(s, v_2)) - \Phi(v_2, s) = (1+2) - 0 = 3$$

$$|\Phi| = \Phi(v_3, t) + \Phi(v_4, t) = 2 + 1 = 3$$

Luồng f trên mạng G là một phép gán cho mỗi cung e=(u,v) một số thực f(e) = f[u,v] gọi là luồng trên cung e, thoả mãn f(u,v) tính chất:

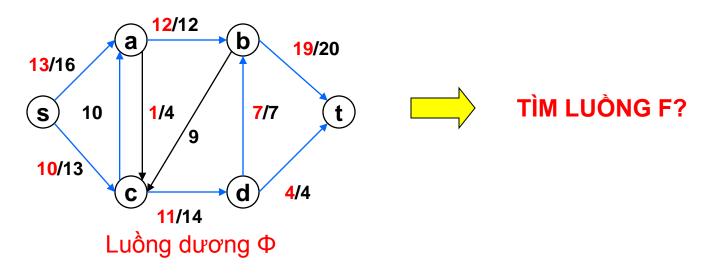
- ❖ Tính chất 1 (Capacity constraint): Luồng trên mỗi cung không được vượt quá sức chứa của cung đó: $f[u,v] \le c[u,v]$ (Với $\forall u, v \in V$).
- ❖ Tính chất 2 (Skew symmetry): Với $\forall$ u, v∈ V, luồng trên cung (u, v) và luồng trên cung (v, u) có cùng giá trị tuyệt đối nhưng trái dấu nhau: $\mathbf{f}[\mathbf{u},\mathbf{v}] = -\mathbf{f}[\mathbf{v},\mathbf{u}]$.
- **T**ính chất 3 (Flow conservation): Với mỗi đỉnh u không phải đỉnh phát và cũng không phải đỉnh thu, tổng luồng trên các cung đi ra khỏi u bằng 0: $\Sigma f[u,v]=0$

Giá trị luồng = tổng luồng trên các cung đi ra khỏi đỉnh phát $|f| = \sum \Phi[f,u]$

Luồng có giá trị luồng lớn nhất gọi là luồng cực đại.

Nếu có một luồng dương Φ trên G, ta xây dựng luồng f như sau

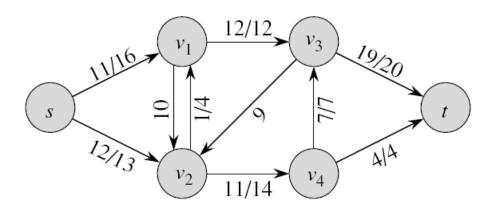
$$f[u, v] := \Phi[u, v] - \Phi[v, u]$$

Quy ước về hình vẽ

Trong các hình vẽ về luồng f, ta quy ước:

- Chỉ vẽ các cung (u,v) có c[u,v]>0
- Chỉ hiển thị các luồng f(u,v)>0 trên cung (u,v)

Ở hình vẽ trên, ta có $c[v_1,s]=0$; $f[v_1,s]=-f[s,v_1]=-11$ $f[v_1,v_2]=-f[v_2,v_1]=-1$ $c[v_2,s]=0$; $f[v_2,s]=-f[s,v_2]=-12$

Lát cắt (X, Y) là một cách phân hoạch tập đỉnh V thành 2 tập khác rỗng rời nhau X và Y, với $X \cap Y = \emptyset$, $X \cup Y = V$. Lưu lượng lát cắt c(X,Y) xác định bởi công thức:

$$c(X,Y) = \sum_{u \in Y} c[u,v]$$

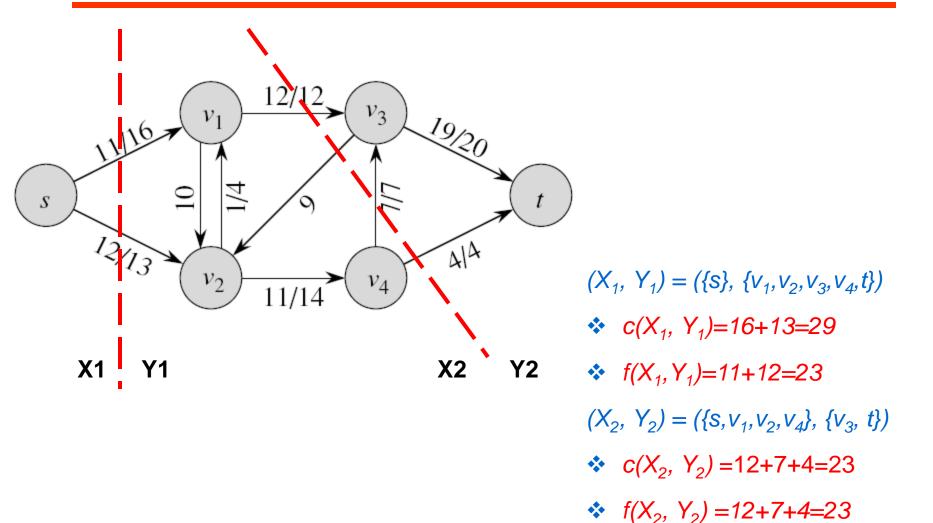
Luồng thông qua lát cắt f(X,Y) xác định bởi công thức:

$$f(X,Y) = \sum_{u \in Y} f[u,v]$$

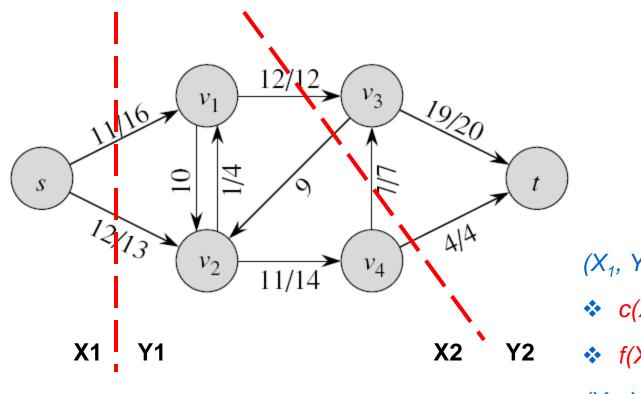
Lát cắt có X chứa s và Y chứa t gọi là lát cắt s-t.

Lát cắt s-t có lưu lượng nhỏ nhất (bằng giá trị luồng cực đại) gọi là lát cắt s-t hẹp nhất của mạng G.

Luồng cực đại và lát cắt hẹp nhất

Luồng cực đại và lát cắt hẹp nhất

$$(X_1, Y_1) = (\{s\}, \{v_1, v_2, v_3, v_4, t\})$$

$$c(X_1, Y_1)=16+13=29$$

$$f(X_1, Y_1)=11+12=23$$

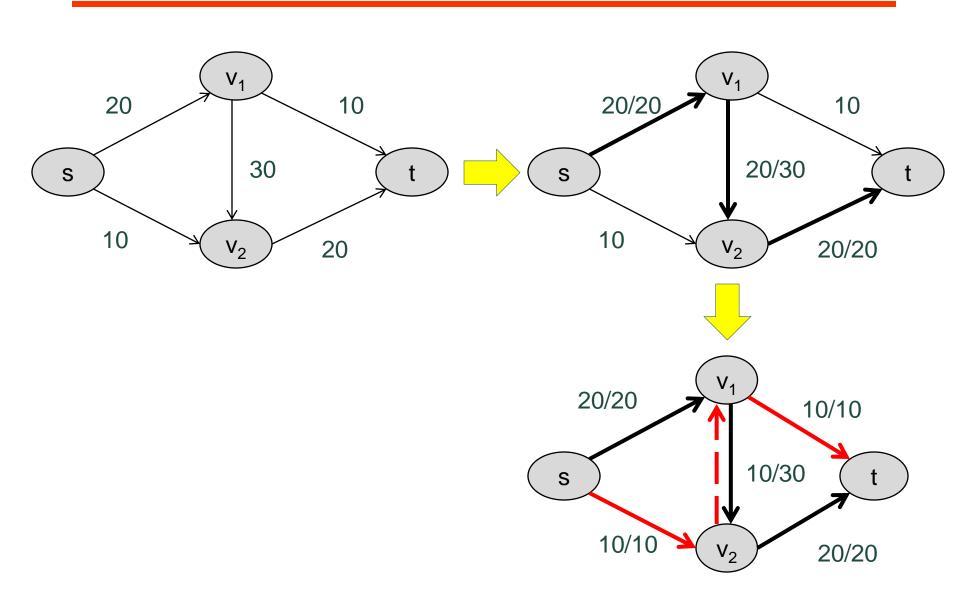
$$(X_2, Y_2) = (\{s, v_1, v_2, v_4\}, \{v_3, t\})$$

$$c(X_2, Y_2) = 12 + 7 + 4 = 23$$

$$f(X_2, Y_2) = 12 + 7 + 4 = 23$$

 (X_2,Y_2) là lát cắt hẹp nhất $c(X_2,Y_2)=f(X_2,Y_2)=23$

Ý tưởng

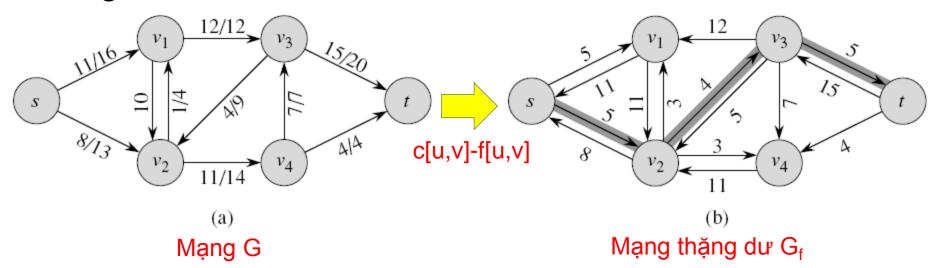
Mạng thặng dư (đồ thị tăng luồng)

Cho mạng G=(V, E) và f là một luồng trong mạng G.

Mạng thặng dư G_f =(V, E_f) bao gồm tất cả các đỉnh của đồ thị G, và các cung được lấy từ G sau đi bỏ đi các cung bão hòa (một cung gọi là bão hoà nếu luồng trên cung đó đúng bằng sức chứa).

Mỗi cung (u,v) thuộc G_f có sức chứa là $c_f[u,v]=c[u,v]-f[u,v]$

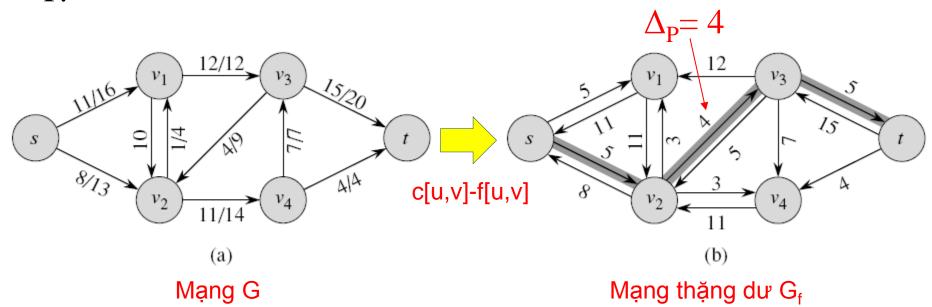
Mạng thặng dư được xây dựng như trên còn gọi là đồ thị tăng luồng.

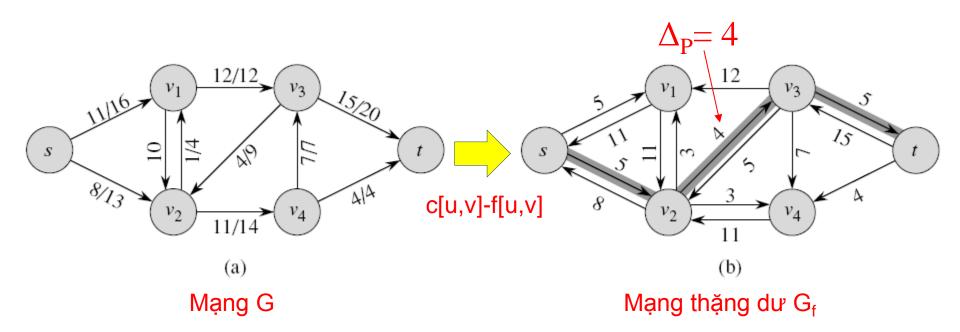
Đường tăng luồng

Cho mạng G=(V,E) với đỉnh nguồn s, đỉnh thu t và luồng f, một đường đi đơn từ s tới t trên mạng thặng dư G_f gọi là một đường tăng luồng.

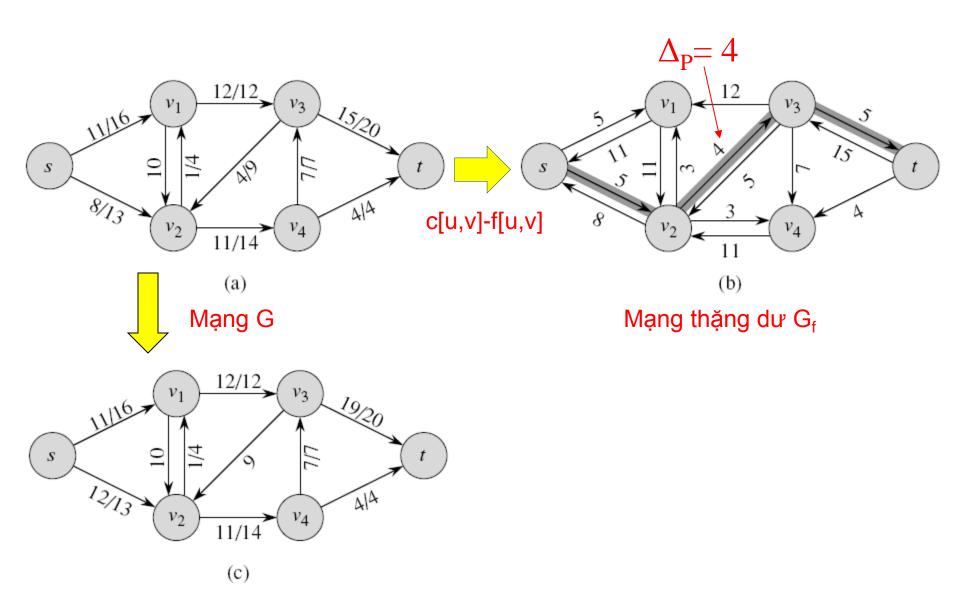
Với một đường tăng luồng P, ta đặt Δ_P là giá trị nhỏ nhất của sức chứa các cung trên P và gọi là giá trị thặng dư của đường P.

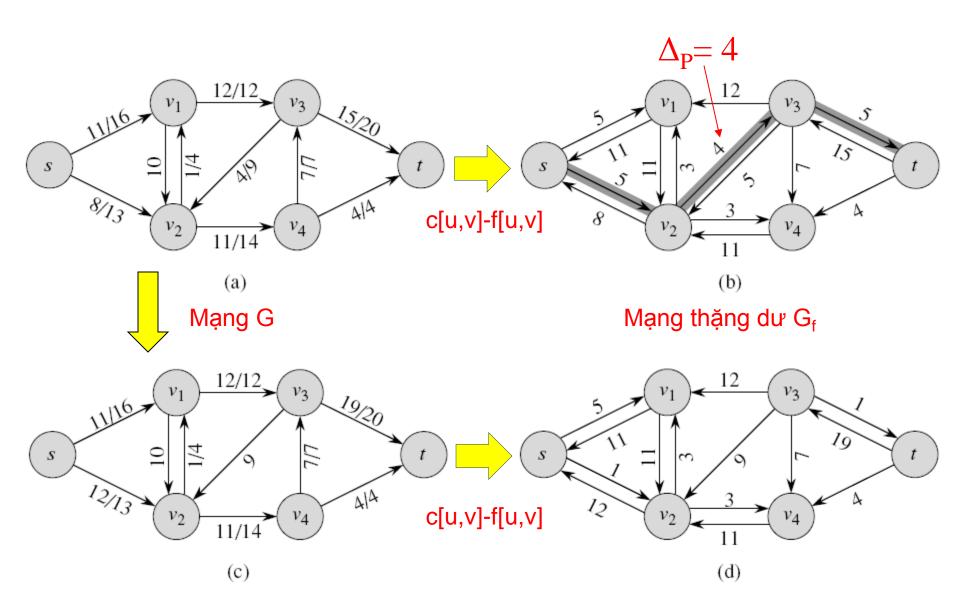
Mạng thặng dư và đường tăng luồng

Mạng thặng dư và đường tăng luồng

Mạng thặng dư và đường tăng luồng

Thuật toán Ford-Fulkerson tìm luồng cực đại trên mạng G dựa trên cơ chế tăng luồng dọc theo đường tăng luồng. Bắt đầu từ một luồng f với giá trị luồng trên mọi cung đều bằng 0. Tại mỗi bước lặp thực hiện tìm một đường tăng luồng trên mạng thặng dư G_{f.}, sau đó thực hiện tăng luồng f dọc theo đường tăng luồng này. Quá trình này lặp lại cho đến khi không tìm thấy đường tăng luồng nào. Khi đó giá trị của luồng f là giá trị luồng cực đai.

Ý tưởng thuật toán Ford Fulkerson

- 1. Khởi tạo một luồng f giá trị 0
- 2. **while** Tìm được đường tăng luồng P trên G_f **do** Tăng luồng f dọc theo P
- 3. Output f

Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Tính $\Delta_{\rm P}$ là giá trị nhỏ nhất của sức chứa các cung trên p **for** với mọi cung (u,v) thuộc đường tăng luồng p trong G **do**

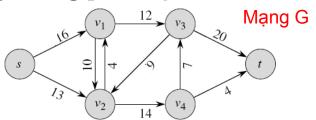
Begin

$$f[u,v]:=f[u,v] + \Delta_P$$

 $f[v,u]:=f[v,u] - \Delta_P$

End;

End;

3. Output f

Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

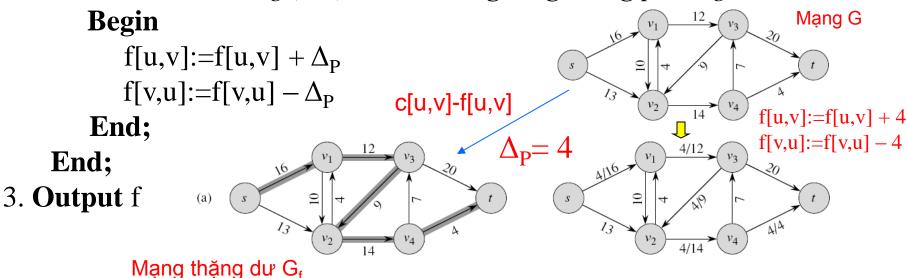
Tính $\Delta_{\rm P}$ là giá trị nhỏ nhất của sức chứa các cung trên p **for** với mọi cung (u,v) thuộc đường tăng luồng p trong G **do**

 $\begin{array}{c} \textbf{Begin} \\ f[u,v] := f[u,v] + \Delta_{p} \\ f[v,u] := f[v,u] - \Delta_{p} \\ \textbf{End;} \\ \textbf{Solution} \end{array}$

Mạng thặng dư G_f

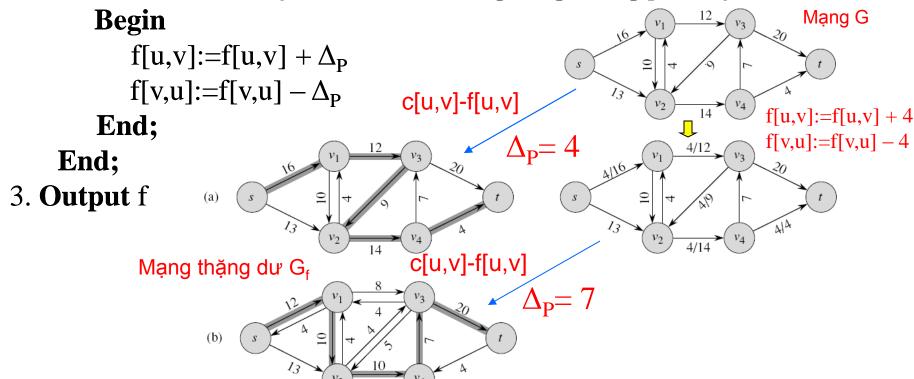
Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

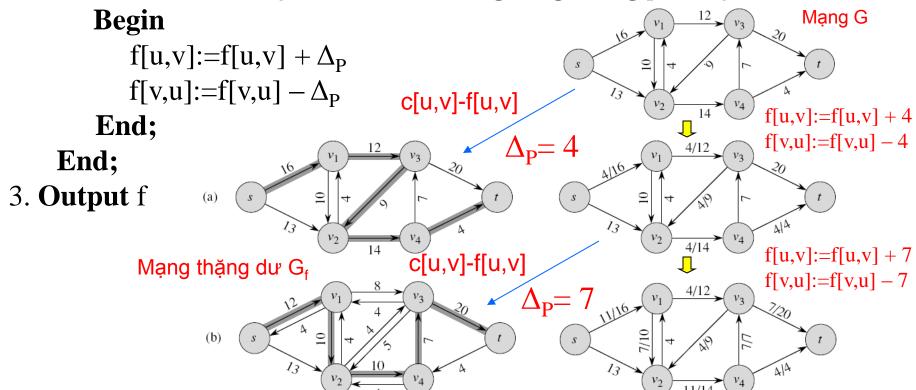
Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Tính $\Delta_{\rm P}$ là giá trị nhỏ nhất của sức chứa các cung trên p **for** với mọi cung (u,v) thuộc đường tăng luồng p trong G **do**

Begin

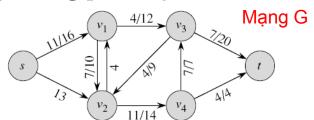
$$f[u,v]:=f[u,v] + \Delta_{P}$$

$$f[v,u]:=f[v,u] - \Delta_{P}$$

End;

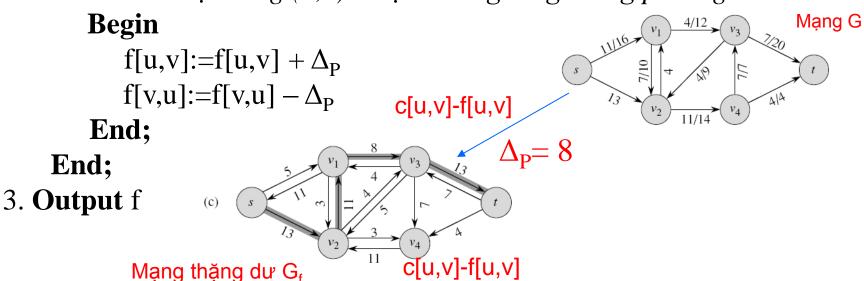
End;

3. Output f

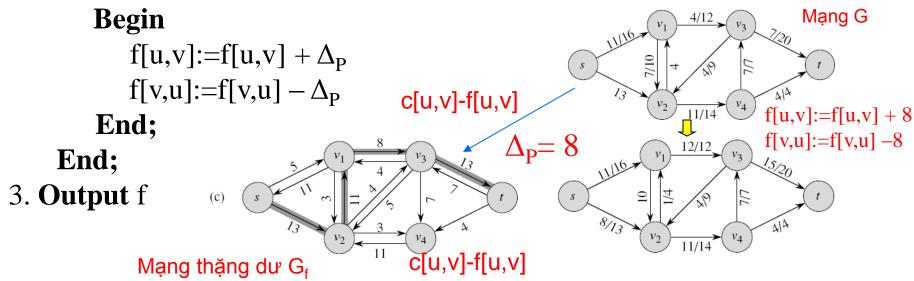
Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

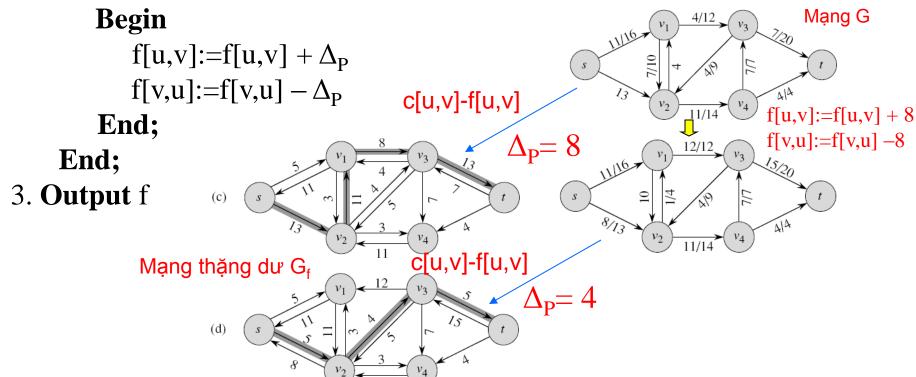
Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

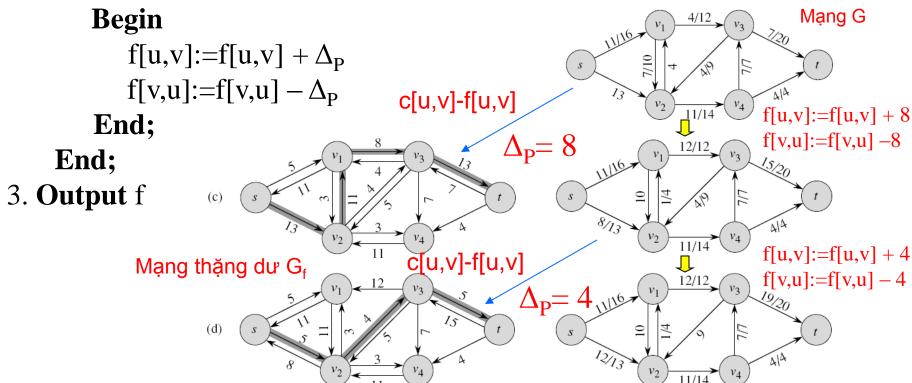
Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While $Tim \ duọc \ một \ duòng \ tăng luồng p trên \ G_f \ do$ Begin

Tính $\Delta_{\rm P}$ là giá trị nhỏ nhất của sức chứa các cung trên p **for** với mọi cung (u,v) thuộc đường tăng luồng p trong G **do**

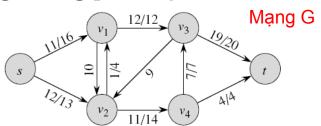
Begin

$$f[u,v]:=f[u,v] + \Delta_{P}$$

$$f[v,u]:=f[v,u] - \Delta_{P}$$

End;

End;

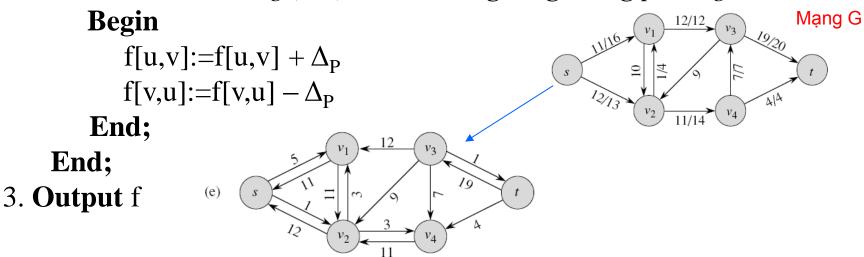
3. Output f

Thuật toán Ford Fulkerson

- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Tính $\Delta_{\rm P}$ là giá trị nhỏ nhất của sức chứa các cung trên p **for** với mọi cung (u,v) thuộc đường tăng luồng p trong G **do**

Mạng thặng dư G_f

Không tìm thấy đường tăng luồng, thuật toán kết thúc

Thuật toán Ford Fulkerson

Dùng BFS để tìm đường tăng luồng từ s đến t

Mang G

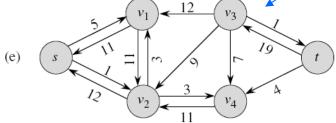
- 1. For với mọi cung (u,v) trong G do f[u,v]:=0
- 2. While Tìm được một đường tăng luồng p trên G_f do Begin

Tính Δ_P là giá trị nhỏ nhất của sức chứa các cung trên p **for** với mọi cung (u,v) thuộc đường tăng luồng p trong G **do**

Begin $f[u,v] := f[u,v] + \Delta_{P}$ $f[v,u] := f[v,u] - \Delta_{P}$ End;

End;

3. **Output** f

Mạng thặng dư G_f

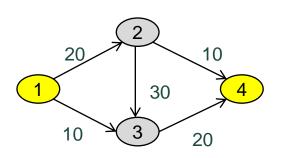
Không tìm thấy đường tăng luồng, thuật toán kết thúc

Bài toán

Input: File văn bản MAXFLOW.INP. Trong đó:

- * Dòng 1: Chứa số đỉnh n ($\leq$ 1000), số cạnh m của đồ thị, đỉnh phát s, đỉnh thu t theo đúng thứ tự cách nhau ít nhất một dấu cách
- ❖ M dòng tiếp theo, mỗi dòng gồm ba số u, v, c[u, v] cách nhau một dấu cách cho biết có cung (u, v) trong mạng và sức chứa của cung đó là c[u,v] (c[u, v] là số nguyên dương không quá 10⁶)

Output: File văn bản MAXFLOW.OUT, ghi luồng trên các cung và giá trị luồng cực đại tìm được

M	AXFLOW.INP	MAXFLOW.OUT
4 5 1	4	f[1, 2] = 20
1 2 2	0	f[1, 3] = 10
1 3 1	0	f[2, 3] = 10
2 3 3	0	f[2, 4] = 10
2 4 1	0	f[3, 4] = 20
3 4 2	0	Max Flow: 30

Ta sử dụng một số biến với các ý nghĩa như sau

- ❖ c[1..n, 1..n]: Ma trận biểu diễn sức chứa của các cung trên mạng
- ❖ f[1..n, 1..n]: Ma trận biểu diễn luồng trên các cung
- trace[1..n]: Dùng để lưu vết đường tăng luồng, thuật toán tìm đường tăng luồng sẽ sử dụng là thuật toán tìm kiếm theo chiều rộng (BFS)

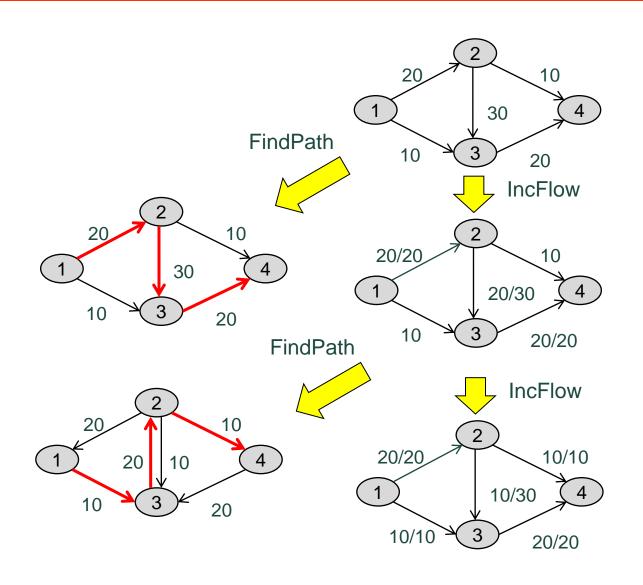
Ta có thể kiểm tra (u, v) có phải là cung trên mạng thặng dư G_f không bằng điều kiện: c[u,v]>f[u, v]. Nếu (u,v) là cung trên G_f thì sức chứa của nó là c[u,v] - f[u,v].

```
{Tìm luồng cực đại bằng thuật toán Ford Fullkerson với kỹ thuật BFS áp dụng ĐON ĐỔ THỊ CÓ HƯỚNG
- còn gọi là thuật toán Edmonds-Karp}
{$MODE OBJFPC}
const
  InputFile = 'MAXFLOW.INP';
  OutputFile = 'MAXFLOW.OUT';
  max = 1000;
type
  TCapacities = array[1..max, 1..max] of Integer;
var
  c: TCapacities;
  f: TCapacities;
  Trace: array[1..max] of Integer;
  n, s, t: Integer;
procedure Enter;
var
  m, i, u, v: Integer;
                                                                                         10
  fi: Text:
begin
                                                                                  30
  Assign(fi, InputFile); Reset(fi);
  FillChar(c, SizeOf(c), 0);
                                                                                       20
  ReadLn(fi, n, m, s, t);
  for i := 1 to m do
    ReadLn(fi, u, v, c[u, v]);
  Close(fi);
end;
```

```
function FindPath: Boolean; (Tim đường tăng luồng trên Gf bằng BFS, trả về True nếu tìm thấy)
var
  u, v: Integer;
  Queue: array[1..max] of Integer;
  Front, Rear: Integer;
begin
  FillChar(Trace, SizeOf(Trace), 0);
  Front := 1; Rear := 1;
  Queue[1] := s;
  Trace[s] := n + 1; \{Trace[v] = 0 <=> v chua thăm\}
  repeat
    u := Queue[Front]; Inc(Front);
    for v := 1 to n do (Xét các đỉnh v chưa thăm kế u trên Gf)
      if (Trace[v] = 0) and (c[u, v] > f[u, v]) then //Xét các cung (u, v) chưa bão hòa, cf=c[u, v]-f[u, v]>0
        begin
          Trace[v] := u;
          if v = t then {Đến được t thì thuật toán dừng}
                                                                                                 10
              FindPath := True: Exit:
            end:
                                                                                          30
          Inc(Rear); Queue[Rear] := v;
        end:
                                                            FindPath
                                                                               10
  until Front > Rear;
                                                                                               20
  FindPath := False;
end:
                                                  30
                                                       20
```

```
procedure IncFlow; (Tăng luồng f dọc đường tăng luồng P)
var
  Delta, u, v: Integer;
begin
  \{Tinh Delta = \Delta P\}
  Delta := MaxInt;
 v := t; {Duyêt đường tăng luồng P từ đỉnh t đến đỉnh s}
  repeat
    u := Trace[v]; //Xét cung (u,v) trên đường đi P, với u là đỉnh thăm trước v
    if c[u, v] - f[u, v] < Delta then Delta := <math>c[u, v] - f[u, v]; //Tim giá tri cf[u, v] nhỏ nhất
    v := u;
  until v = s:
  {Tăng luổng f}
  v := t; {Duyêt đường tăng luồng P từ đỉnh t đến đỉnh s}
  repeat
    u := Trace[v]; //Xét cung (u,v) trên đường đi P, với u là đỉnh thăm trước v
    f[u, v] := f[u, v] + Delta;
    f[v, u] := f[v, u] - Delta;
                                                                                               10
    v := u;
  until v = s;
                                                                        1
                                                                                        30
end;
                                                         FindPath
                                                                             10
                                                                                             20
                                                                                          IncFlow
                                     20
                                                      10
                                                                         20/20
                                                                                               10
                                               30
                                                                                        20/30
                                    10
                                                     20
                                                                             10
                                                                                              20/20
```

```
procedure PrintResult;
var
  u, v: Integer;
  m: Integer;
  fo: Text:
begin
  Assign(fo, OutputFile); Rewrite(fo);
  m := 0;
  for u := 1 to n do
    for v := 1 to n do
      if f[u, v] > 0 then {Chi quan tam den nhung cung co luong duong}
        begin
          WriteLn(fo, 'f[', u, ', ', v, '] = ', f[u, v]);
          if u = s then m := m + f[s, v];
        end:
  WriteLn(fo, 'Max Flow: ', m);
  Close(fo);
end:
begin
  Enter:
  FillChar(f, SizeOf(f), 0); //Khoi tao luong O
  repeat
    if not FindPath then Break; //Thoat neu khong tim thay duong tang luong
    IncFlow; //Thuc hien tang luong f
  until False:
  PrintResult; //In ket qua
end.
```


Thank You!